

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/10

Karar Sayısı : 2002/19

Karar Günü : 22.1.2002

R.G. Tarih-Sayı :15.02.2002'de tebliğ edildi.

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Doğru Yol) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu Adına Grup Başkanı Tansu ÇİLLER.

İPTAL DAVASININ KONUSU : 3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 2. maddesinin, 3. maddesinin (L) bendinin, 4. maddesinin beşinci ve yedinci fıkralarının, 6. maddesinin, 9. maddesinin (A) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinin, Geçici 1. maddesinin (B) bendinin birinci tümcesi ile ikinci tümcesinde yer alan "...2000 ve 2001 yılı ürünü..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 8., 10., 13., 45., 48., 128., 166. ve 167. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali istemidir.

I- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 22.1.2002 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dava dosyası ve ekleri, ilk inceleme raporu, iptali istenen yasa kuralları, dayanan Anayasa kurallarıyla, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anamuhalefet (Doğru Yol) Partisi'nin 9 Ocak 2002 günlü Grup Genel Kurulu kararıyla, 9.1.2002 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un bazı maddelerinin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'nde dava açması için Anamuhalefet Partisi olarak Grup Başkanı Prof Dr. Tansu ÇİLLER'e yetki verilmiştir.

Anayasa'nın "iptal davası" başlıklı 150. maddesine koşut olarak düzenlenen 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 20. maddesine göre, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'nde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı ve yetkisi Cumhurbaşkanı'na, iktidar ve Anamuhalefet Partisi Meclis Grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir. 2949 sayılı Yasa'nın iptal davasının açılmasında temsil başlığını taşıyan 26. maddenin birinci fıkrasında ise; kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların

belirli madde veya hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle açılacak iptal davasının 20. maddenin (2) numaralı bendinde yazılı siyasî parti gruplarının genel kurullarının üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine, davanın grup başkanları veya vekilleri tarafından açılacağı hükme bağlanmaktadır.

Buna göre, Anamuhalefet Partisi adına dava, Parti Meclis Grubu Genel Kurulu'nun verdiği yetkiye dayanarak grup başkanı veya vekili tarafından açılabilir. Ancak, davanın açılabilmesi için parti Meclis Grubu kararında iptali istenilen yasa, kanun hükmünde kararname, TBMM İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin iptal gerekçeleri ile birlikte açıkça gösterilmesi gerekir. İncelemeye konu iptal davasında ise, Anamuhalefet Partisi Meclis Grubu Genel Kurul kararında, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un hangi madde ve hükümlerinin iptalinin istenildiği açıkça belirtilmeden, "bazı maddeleri" ifadesi kullanılmıştır. Grup iradesinin belirsiz olması nedeniyle, söz konusu grup kararının usulüne uygun karar olarak kabulü olanaklı değildir.

İstemin başvuranın yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

II- SONUÇ

3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 2. maddesi, 3. maddesinin (L) bendi, 4. maddesinin beşinci ve yedinci fıkraları, 6. maddesi, 9. maddesinin (A) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentleri, Geçici 1. maddesinin (B) bendinin birinci paragrafının birinci tümcesi ve ikinci tümcesinde yer alan "... 2000 ve 2001 yılı ürünü..." ibaresi ile aynı bendin ikinci ve son paragrafının iptaline ilişkin usulüne uygun olarak alınmış grup genel kurulu kararına dayanmayan başvurunun, başvuranın yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT ile Sacit ADALI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 22.1.2002 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU

Üye	Üye	Üye
Rüştü SÖNMEZ	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU
Üye	Üye	
Ahmet AKYALÇIN	Enis TUNGA	

KARŞIOY YAZISI

Anamuhalefet (Doğru Yol) Partisi TBMM Grubu adına Grup Başkanı tarafından, 3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un bazı maddelerinin iptali istemiyle açılan davanın, yapılan ilk inceleme toplantısında, "Usulüne uygun olarak alınmış grup genel kurulu kararına dayanmayan başvurunun, başvuranın yetkisizliği nedeniyle reddine" oyçokluğuyla karar verilmiştir.

Anayasa'nın "İptal davası" başlıklı 150. maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nde kimlerin iptal davası açabileceği gösterilmiş, bu maddeye uygun düzenleme getiren 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 20., 22., 26. ve 27. maddelerinde de, iptal davası açmaya yetkili olanlar, iptal davası açma süresi, davanın açılmasında kimlerin temsilci oldukları ve uyulması gereken esaslar gösterilmiştir. Yasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi uyarınca, Anamuhalefet Partisi olan Doğru Yol Partisi TBMM Grubu adına Grup Başkanı tarafından işbu dava açılmıştır. Aynı Yasa'nın iptal davasının açılmasında temsil başlıklı 26. maddesinde, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde veya hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle açılacak iptal davasının, 20. maddenin (2) numaralı bendinde yazılı siyasî parti grupları genel kurullarının üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine, grup başkanları veya vekilleri tarafından açılacağı hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasında mevcut belgelere göre, dava tarihinde Doğru Yol Partisi'nin, Anamuhalefet Partisi olduğu; dava açan Parti Genel Başkanının, bu Parti'nin TBMM Grup Başkanı olarak Parti'yi temsil ettiği; Parti'nin 85 milletvekili ile TBMM'de temsil edildiği; 9.2.2002 tarihinde yapılan Parti Grup Genel Kurulu'na 67 üyenin katıldığı ve bu toplantıda, 3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un bazı maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne müracaat edileceğinden, Anamuhalefet Partisi olarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurmak üzere Grup Başkanımız Sayın Tansu ÇİLLER'e yetki verilmesine, toplantıya katılan tüm

milletvekillerimizin oybirliği ile karar verildi" şeklinde karar alındığı ve bu karar üzerine süresinde işbu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

2949 sayılı Yasa'nın 20. maddesi uyarınca iptal davası açmaya yetkili olan Anamuhalefet Partisi Meclis Grubu, bu yetkisini aynı Yasa'nın 26. maddesi gereğince Parti Meclis Grubu Başkanı tarafından kullanmıştır. Parti Meclis Grubu Genel Kurulu'nun Parti Grup Başkanına verdiği yetki, 3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un bazı maddelerinin iptaliyle ilgili Anayasa Mahkemesi'ne açılacak iptal davasına ilişkindir. Grup Başkanı da, Parti Meclis Grubu Genel Kurulundan aldığı bu yetkiye dayanarak iptal davasını açmıştır. Üzerinde durulması gereken husus, Meclis Grubuna ait olan bu yetkinin, Meclis Grup Başkanına devredilmesi değil, onun tarafından kullanılmasıdır. Parti Meclis Grubu Genel Kurulu, kendisine ait olan Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açması hususunda Grup Başkanını görevlendirmiştir. Bunu yaparken aldığı kararla, 3.1.2002 günlü, 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamüllerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un iptali için Grup Başkanına yetki vermiştir. Hangi maddelerin iptalinin isteneceği Grup Başkanına bırakılmıştır. Bu yetkinin verilmesinde, iptali istenen Yasa maddelerinin tek tek belirlenmesinde zorunluluk bulunmamaktadır. Burada, yetki devri değil, verilen yetkinin kullanılması söz konusudur. Meclis Grubuna ait yetkinin devrinden söz edilemez.

Bir an için Parti Meclisi Genel Kurulu'nun verdiği yetkinin, Yasa'nın belirlediği kurallara uygun olmadığı düşünülse bile, bu noksanlığın 2949 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca ve belirli bir süre verilerek tamamlattırılması yoluna gitmek gerekirdi.

Parti Meclisi Genel Kurulu'nun Grup Başkanına verdiği yetkinin, "belirsiz yetki devri" biçiminde yorumlanarak başvurunun, yetkisizlikten reddine ilişkin çoğunluk kararı, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Meclis İçtüzüğü'nün Anayasal denetiminin yapılacağı genel kuralına da uygunluk arz etmemektedir. Asıl olan belirtilen kuralların Anayasal denetiminin yapılmasıdır. Değişik anlayış ve yorumlarla bu denetimin engellenmemesi gerekmektedir.

Açıkladığımız nedenlerle başvurunun, başvuranın yetkisizliği nedeniyle reddine ilişkin çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Samia AKBULUT

Sacit ADALI